

too late, *Eu. J. of Psychotraumatol.* 2022. Vol. 13. P. 2 doi: doi.org/10.1080/20008066.2022.2104009.

2. The efficacy of psychotherapies and pharmacotherapies for mental disorders in adults / F. Leichsenring, et al. *World Psychiatry.* 2022. Vol. 21 (1). P. 133–145. doi: <https://doi.org/10.1002/wps.20941>

3. Legal Regulation of Providing Psychiatric Care in Ukraine: Problems and Prospects / M. Anishchenko et al. *J L & Soc. Deviance.* 2022. Vol. 23. P. 77.

4. Gaps in pharmaceutical care for patients with mental health issues: A cross-sectional study / A. Akour et al. *Int. J. of Clin. Pharm.* 2022. Vol. 44. P. 904–913. doi: doi.org/10.1007/s11096-022-01391-x

5. An Evidence-based Approach to Psychopharmacology for Posttraumatic Stress Disorder (PTSD)—2022 Update / L. Bajor et al. *Psychiatry Research.* 2022. doi: 114840.doi.org/10.1016/j.psychres.2022.114840

ПРОФІЛАКТИКА АБОРТІВ ТА ВРОДЖЕНИХ ВАД РОЗВИТКУ У ВАЛЕОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІНАХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Шевченко Олександр Сергійович,
магістр медицини, економіки та педагогіки,
директор,

Харківський Регіональний Інститут
Проблем Охорони Громадського Здоров'я,
м. Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4291-3882>

Алієва Таран Джафар кизи,
кандидатка медичних наук,
асистентка кафедра акушерства,
гінекології, дитячої гінекології та медичної генетики,
Харківський національний медичний університет,
м. Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3002-667X>

Здоров'язбереження є невід'ємною частиною освітніх програм всіх напрямків вищої освіти України, що закріплено в державних освітніх стандартах. Валеологічна (здоров'язбережувальна) компетентність є основою здорового способу життя та безпечної поведінки, необхідної для виживання для високої якості здорового життя. Інструментом формування валеологічної компетентності є валеологічні дисципліни («Основи медичних знань та здоров'язбереження», «Педагогіка здоров'я», «Валеологія», «Основи безпеки життєдіяльності» та ін.). Для їх викладання у немедичних закладах вищої освіти доцільно залучення медичних працівників [1].

Обов'язковою частиною навчальних програм валеологічних дисциплін є теми статевих виховання та планування родини [2], в межах яких розглядають питання анатомії і фізіології чоловічої та жіночої статевих систем, статевих

акту, норми та патології вагітності та пологів, ризиків абортів, хвороб, що передаються статевим шляхом. Обговорюються також питання контрацепції та медико-генетичного консультування подружніх пар.

Медичне просвітництво та валеологічна освіта були складовими загального успіху держави у поступовому зниженні кількості медичних абортів [3]. Цей успіх має особливе значення на тлі демографічної кризи, спричиненої війною.

Для оцінки успішності формування валеологічної компетентності в цілому та її компонента, пов'язаного зі статевим вихованням і плануванням родини в закладах вищої немедичної освіти України нами використовувалися факторно-критеріальна кваліметрична модель та шкали Б. Блума та В. Беспалько. Також застосовувалася кватильна точково-інтервальна шкала. Була складена модель відповідності шкал оцінювання до традиційної шкали оцінювання академічної успішності Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Критеріями факторно-критеріальної шкали були 4 обрані компоненти валеологічної компетентності: когнітивна, діяльнісна, мотиваційно-ціннісна та особистісна. Лише перші 2 компоненти з перерахованих могли бути коректно оцінені за шкалою ЄКТС, що і обумовило пошук інших шкал оцінювання.

Крім того, для оцінки сформованості мотиваційно-ціннісного та особистісного компонентів валеологічної компетентності в цілому і за темою статевого виховання та планування родини нами були використані анкети, що містили особисті питання про стан здоров'я, статеві звички, статеви партнерів, аборти та інш. Отже, викладання теми статевого виховання та планування родини потребувало від нас суворого дотримання обіцянки про конфіденційне збереження відповідей на запитання анкет.

Висновки. Програми валеологічних дисциплін «Основи медичних знань та здоров'язбереження» та «Педагогіка здоров'я» були складені із дотриманням принципів доказової медицини, що разом із залученням до викладання медичних працівників дозволило відкинути суперечливі питання ненаучності валеології. Тема статевого виховання та планування родини є однією із ключових тем двох перелічених валеологічних дисциплін, які знаходяться в основі валеологічної освіти протягом усього життя.

Список використаних джерел.

1. Shevchenko A. S., Shtefan L. V., Shevchenko V. V. New Valeological Disciplines in Ukrainian Electrical and Power Engineering Education. *Proceedings of the 2022 IEEE 4th International Conference on Modern Electrical and Energy System (MEES)*, Kremenchuk, Ukraine, October 20–23, 2022. USA, Washington, D.C.: Institute of Electrical and Electronics Engineers Xplore, 2023. P. 22–26. doi: 10.1109/MEES58014.2022.10005756.
2. Shevchenko A. S., Aliieva T. D. Sex education as part of the valeological discipline "Health Pedagogy". *Medicine Today and Tomorrow*. Vol. 93, No.1. P. 97–112. doi: 10.35339/msz.2024.93.1.sha.
3. Aliieva T. D., Shevchenko A. S. On the issue of reproductive losses prevention in Ukraine. *Inter Collegas*. 2021. Vol. 8, No.1. P. 59–66. doi: 10.35339/ic.8.1.59-66.